

Міністерство освіти і науки України
Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра германської та фіно-угорської філології

Курсова робота
на тему: **Лінгвориторичні особливості промов українських та
американських політичних діячів**

Студентки групи Па 01-20
факультету германської філології і перекладу
денної форми здобуття освіти
спеціальності 035 Філологія
041 Германські мови та літератури
(переклад включно), перша - англійська
Кибукевич Анни Василівни

Науковий керівник:
кандидат педагогічних наук,
доцент Соколець Ірина Іллівна

Національна шкала _____

Кількість балів _____

Оцінка ЄКТС _____

Київ 2023

Ministry of Education and Science of Ukraine
Kyiv National Linguistic University
Department of Germanic and Finno-Ugrian Philology

Term Paper

**Linguistic and Rhetorical Features of the Speeches of Ukrainian and
American Politicians**

ANNA KYBUKEVYCH

Group Pa 01-20

Germanic Philology and Translation Faculty

Research Adviser

Assoc. Prof. **IRYNA SOKOLETS**

PhD (Pedagogy)

Kyiv 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	4
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВОРИТОРИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ.....	6
1.1. Політична промова, її різновиди та функції.....	6
1.2. Лінгвориторичні засоби актуалізації політичних промов.....	7
Висновки до розділу 1.....	9
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЛІНГВОРИТОРИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОМОВ УКРАЇНСЬКИХ ТА АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ.....	10
2.1. Риторичні інструменти промов американських та українських політиків.....	10
2.2. Лексичні засоби промов американських та українських політиків.....	12
2.3. Граматичні особливості промов американських та українських політиків.....	14
Висновки до розділу 2.....	16
ВИСНОВКИ.....	17
RÉSUMÉ.....	18
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	19
СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ.....	20

ВСТУП

Політичний дискурс – це складний і багатогранний процес взаємодії між політичними особами та громадськістю, який включає використання різноманітних мовних засобів для формування соціально-політичних настанов та отримання підтримки від громадськості. Політичний дискурс не обмежується лише діяльністю політичних партій та державних інституцій, а включає в себе всі сфери життя, які знаходяться під впливом політики, від мас-медіа та активістських організацій до соціальних мереж та приватних розмов.

Політична промова відіграє значну роль у створенні політичної культури та іміджу держави, а також впливає на прийняття рішень відносно важливих суспільних питань. У політичній промові використовуються різні мовні стратегії та техніки, такі як маніпулювання, переконування, підтримка та критика. Оскільки мова є одним з найважливіших інструментів політичної комунікації, аналіз промов є важливим для розуміння політичного процесу та формування власної політичної думки.

Актуальність теми дослідження зумовлена значним впливом мовлення політиків на всі сфери життя сучасного суспільства, зокрема на питання миру та свободи.

Метою роботи є виявлення лінгвориторичних засобів актуалізації сучасних промов українських та американських політичних діячів.

Поставлена мета передбачає вирішення таких **завдань**:

- дослідити термін “політична промова” та її класифікації у сучасному мовознавстві;
- розглянути специфіку лінгвориторичних особливостей політичних промов;
- проаналізувати й описати лексичні, риторичні та граматичні засоби впливу в промовах американських та українських політичних діячів;

- виявити спільні та відмінні риси в українських та американських політичних промовах.

Об'єктом дослідження є політичний дискурс, політичні промови політичних діячів, зокрема.

Відповідно **предметом** дослідження є лінгвориторичні засоби, які використовують українські та американські політики в своїх промовах.

Дослідження проводилося з використанням таких **методів**: теоретичний аналіз літератури, лінгвістичний аналіз тексту, метод дедуктивного аналізу та зіставний метод.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що в роботі здійснено порівняльний аналіз лінгвориторичних засобів політичних промов лідерів України та США, зокрема чинних президентів та їх крайніх виступів.

Отримані результати демонструють приклади ефективних мовних засобів, що сприяють досягненню цілей мовця; вони можуть бути використані у подальших дослідженнях цієї теми та бути корисними для посадовців, аналітиків та лінгвістів, що цікавляться проблемами українського та американського політичного мовлення .

Робота складається зі вступу, двох розділів, висновків, резюме та списку використаних джерел. Перший розділ присвячений визначенню теоретичних основ політичної промови та лінгвориторичних засобів. В другому розділі аналізуються й описуються лексичні, риторичні та граматичні особливості промов українських та американських політичних лідерів. У висновках підсумовано результати дослідження.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ЛІНГВОРИТОРИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПОЛІТИЧНИХ ПРОМОВ

1.1. Політична промова, її різновиди та функції.

На сучасному етапі розвитку лінгвістики об'єктом її пильної уваги є **політична комунікація**, яка може бути потрактована як «мовна діяльність, орієнтована на пропаганду тих чи інших ідей, емоційний вплив на громадян країни, спонукання їх до політичних дій, для вироблення суспільної злагодженої позиції, прийняття та обґрунтування соціально-політичних рішень в умовах множинності поглядів» (Шевченко, 2014, с. 80). Це свідчить про важливе значення досліджень цього виду комунікації, адже він безпосередньо впливає на політичний імідж та життя держави.

Одним із різновидів політичної комунікації є політична промова. Її становлення бере початок в античній культурі Давньої Греції та Риму, коли оратори впливали на розвиток важливих соціальних і політичних подій за допомогою майстерно підготованого публічного виступу на народних зборах.

Дослідженням політичної промови займалися такі наукові діячі: А.П.Загнітко, І. В. Самойлова, О. В. Подвойська, Г. О. Хацер, В. В. Данилина, А. Фінлейсон та інші.

За Л. Мацько, **політична промова** – це «заздалегідь підготовлений гострополітичний виступ із позитивними чи негативними оцінками, обґрунтуванням, конкретними фактами, з накресленими планами, перспективою політичних змін» (Мацько, 2006, с. 201).

Сучасні лінгвістичні теорії пропонують різноманітні ознаки для віднесення промови до того чи іншого жанру. Серед критеріїв, за якими можна здійснюється аналіз специфіки політичних промов, є: характер адресата, обсяг інформації, її форма (усна/письмова), мета та функції висловлювання.

Так, за характером інтенції виділяють наступні жанри (Крапива, 2019):

1) ритуальні, що готують до певної культурно-історичної події (привітальна промова, інавгураційна промова, телезвернення тощо);

2) орієнтаційні, метою яких є інформування населення про стан подій (партійна програма, щоденні звернення про стан держави під час війни тощо);

3) агональні – створені для утвердження позиції певного політика як єдиного правильного вибору (дебати, виступи на мітингах, гасла).

У посібнику «Культура професійного мовлення» М. І. Лісовий зазначає такі види промов:

1) мітингова – короткий емоційний виступ, покликаний показати адресату інші аспекти вже відомої проблеми та закликати маси до певних дій.

2) агітаційна, де політики пропагують свої ідеї та спонукають адресата слідувати їм.

3) ділова, що вирізняється лаконічністю та, на відміну від інших видів, направлена на логічне сприйняття фактів, а не пробудження емоцій.

4) ювілейна, підготована до урочистостей з нагоди певної історичної чи культурної події.

Політична промова є важливим та дієвим інструментом спілкування посадовців. Велика кількість її різновидів свідчить про ефективність такого виду комунікацій.

1.2. Лінгвориторичні засоби актуалізації політичних промов

Дієвість маніпулятивних стратегій і тактик у виголошенні політичних промов змушує політиків бути виваженими у змісті та формі виступу, особливо у використанні мови, стилю, оформленні композиції політичної промови. Тому відмінними рисами політичних промов є використання різноманітних риторичних засобів, професійної термінології, мовних кліше та штампів, книжних слів (Требін, Клімова, 2013). Поняттєву основу промови складає суспільно-політична термінологія.

За О. Карабутою, суспільно-політична термінологія – це «відкрита система номінативних одиниць різних за походженням, які спеціалізовані лексично, семантично і фразеологічно для вираження понять, що відбивають сферу суспільно-виробничого, політичного життя» (Карабута, 2002, с.70). Наведемо приклади суспільно-політичної термінології: *депутат, імпічмент, революція, Міністр освіти і науки, націоналізм, загальне виборче право* тощо.

Усі виражальні риторичні засоби варто поділяти на тропи («риторичні прийоми, які реалізуються на рівні слова чи словосполучення») і фігури («риторичні засоби, що реалізуються в тексті») (Нищета, 2016, с. 4).

Тропи – це слова і звороти, вжиті в переносному значенні. До тропів належать метафора, гіпербола, алегорія, метонімія, уособлення, оксиморон, порівняння, літота, епітет та інші мовні засоби.

Риторичні фігури – це «засіб підсилення емоційної впливовості художньої та ораторської мови, побудований на застосуванні синтаксичних конструкцій, відмінних від порядку слів, узвичаєного даною мовою» (Словник української мови, 1977, с.544). До риторичних фігур відносять фігури додавання (анафора, епіфора, гомеотелевтон, кіклос тощо), фігури віднімання (апосіопеза, асиндетон, еліпсис), фігури переосмислення (анакладис, діафора, антиметабола тощо), фігури порядку слів (анастрофа, гіпербатон, парентеза та ін.) та риторичні звертання, запитання, заперечення, оклик.

Майстерне використання тропів та риторичних фігур допомагає оратору звучати виразніше та викликати необхідне емоційне сприйняття.

Мовні кліше – це «мовні одиниці, які характеризуються сталим лексичним складом та відтворюваністю в мовленні, при цьому їх компоненти є семантично незалежними» (Т. Савчин, 2018). Прикладами мовних кліше є наступні вирази: *будьте такі ласкаві, дай Боже здоров'я, докласти зусиль, здійснити комплекс заходів, познайомся з моїм другом, пробачте мені* та ін.

За допомогою мовних кліше можна швидко сформувавши думку, заповнити незручну паузу під час розмови тощо. Проте часте використання стереотипних виразів спричинить втрату індивідуальності автора.

Важливим елементом дослідження політичної промови є аналіз її граматичних особливостей. Як зазначає О. Билінська (Билінська, 2017), засобами впливу на граматичному рівні є дієслівні форми наказового способу, теперішнього часу та інфінітиви, спонукальні речення, прийоми експресивного синтаксису та актуалізації інформації, елементи структурної симетрії та синтаксичного паралелізму.

Висновки до розділу 1

Вивчення особливостей політичної комунікації є важливим напрямом досліджень сучасної лінгвістики. Основна мета політичного дискурсу – переконати слухачів у важливості політкоректних дій чи оцінок. Політична промова є одним із різновидів політичної комунікації. Її становлення відбулося в часи Давньої Греції та Риму.

Існує декілька класифікацій політичної промови. В цій роботі наведено класифікацію за характером інтенції (ритуальні, орієнтаційні та агональні) та класифікацію, запропоновану М. І. Лісовим (мітингові, агітаційні, ділові та ювілейні). Залежно від цілей змінюється і основний інструмент, тобто мова, за допомогою якої ці цілі реалізуються.

Політичне мовлення, яке є зразком ораторського мистецтва, є ефективним засобом переконання завдяки розвиненому лексико-риторичному інструментарію.

У цьому розділі було розглянуто основні лінгвориторичні засоби актуалізації політичних промов, а саме термінологія, тропи, риторичні фігури, мовні кліше. Також зазначено засоби впливу на граматичному рівні. Від правильного підбору цих інструментів залежить успіх будь-якої політичної промови.

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ЛІНГВОРИТОРИЧНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ ПРОМОВ УКРАЇНСЬКИХ ТА АМЕРИКАНСЬКИХ ПОЛІТИЧНИХ ДІЯЧІВ

2.1. Риторичні інструменти промов американських та українських політиків

Риторичні засоби є обов'язковим компонентом кожної політичної промови, адже вони допомагають мовцю створити ефектну, запам'ятовувальну та емоційно заряджену мову, яка здатна викликати в слухачів різноманітні емоції – від захоплення та співчуття до гніву та ненависті.

Як в американському, так і в українському політичних дискурсах, широко застосовуються паралельні конструкції з **анафорою** для підсилення змісту повідомлення та переконання в його істинності:

America's goal is lasting, America's goal is harmony, and America's goal is not to go with these endless wars – wars that never end (Trump, 2019).

We know Freedom will win. We know Russia will lose. We really know the victory will change the world (Зеленський, 2023).

Серед паралельних конструкцій, які використовують в промовах, слід зазначити й **антитезу**. Цей прийом допомагає виразити ціннісні пріоритети переконливіше (Баган, 2012). Наприклад, під час виконання даного дослідження було виявлено, що характерним для промов Джо Байдена є часте використання антитези *темрява – світло*: *to be allies not of darkness, but of light; in that darkest moment of their lives, you...offered them safety and light* (2023).

Беручи до уваги менталітет нації, Володимир Зеленський наводить наступне протиставлення: *Для нас найстрашніше залізо – не ракети, літаки, танки, а кайдани. Не окопи, а окови* (2022).

Особливе місце в політичній мові займає **метафора**. Як зазначає Джонатан Чартеріс-Блек (Charteris-Black, 2011), основна її мета полягає в

формуванні нашого бачення або розуміння політичних питань, усуваючи альтернативні точки зору. Політики використовують метафори для негативної репрезентації стану речей, які трактуються як проблематичні, та позитивної репрезентації майбутніх сценаріїв, які трактуються як вирішення проблем:

Настав час відзначити, що зловживання правом вето – це гальмо, яке заважає нашій Організації діяти в повну силу (Порошенко, 2018).

Посадовці також використовують метафори для негативного і позитивного опису опонентів і прихильників відповідно, наприклад: *The dictator Maduro is a Cuban puppet* (Trump, 2019).

Наступним важливим риторичним засобом є **метонімія**. О. Гапченко визначає метонімію як «перенесення назви з одного об'єкта на інший, який асоціюється з ним за суміжністю» (Гапченко, 2016, с. 53). Одним з найпоширеніших видів метонімії є використання імені країни, щоб звернути увагу на її уряд, політику або народ:

I am committed to work with China where it can advance American interests and benefit the world (Biden, 2023).

Також спостерігаємо численні випадки, коли місце розташування певної установи використовується не лише для позначення самої установи або її співробітників, але й для позначення її політики:

The battle continues and we have to defeat the Kremlin on the battlefield. (Зеленський, 2023)

О. Дмитрук (Дмитрук, 2005) відносить **гіперболізацію** до маніпулятивної стратегії викривлення інформації. У політичних промовах гіперболізація може використовуватись для звернення уваги на певні проблеми або небезпеки, щоб спонукати аудиторію до дії; для зниження значення певних позицій або осіб, які не підтримують політика; а також для підсилення позиції політика в очах аудиторії. Наприклад: *Кількість людей, з*

якими мав честь поспілкуватися під час виборчої кампанії, перевищила мільйон (Порошенко, 2014).

Хоча гіперболізація може бути корисною для підсилення риторичного ефекту у політичних промовах, але перебільшення може привести до втрати довіри та підтримки з боку аудиторії, якщо вона сприймає певні заяви як необґрунтовані або недостовірні.

Риторичні питання залишаються одними з найуживаніших риторичних засобів у політичному дискурсі як ефективний метод привернення уваги слухачів:

Will we respond to the changes of our time with fear, turning inward as a nation, turning against each other as a people? (Obama, 2016) – директивне риторичне запитання докору, що спонукає адресата до дій.

Отже, риторична організація політичної промови надзвичайно важлива для реалізації функції переконання. Сучасні американські та українські політики вдаються до найбільш ефективних риторичних засобів. Їхні промови відрізняються виразністю й образністю, легко запам'ятовуються й допомагають сформувати імідж блискучих ораторів.

2.2. Лексичні засоби промов американських та українських політиків

Політичному мовленню притаманні такі риси, як логічність викладу, зв'язність, інформативність, дотримання дипломатичної етики, що стає можливим завдяки використанню мовних кліше, професійної термінології, усталених мовних формул.

Кожна політична промова розпочинається з **привітання**. У ході дослідження було виявлено, що звичними формулами вітання американських політиків є *Good morning / afternoon / evening, Hello*, а для звертання до свого народу президенти США традиційно використовують формулу *my fellow Americans*.

Українські високопосадовці мають більш розширену систему привітань та звернень. Можна прослідкувати відмінні риси етикетних формул окремих політиків. Наприклад, незмінним привітанням Володимира Зеленського під час щоденних відеозвернень є формула *Бажаю здоров'я, шановні українці!* Також фірмовим звертанням Президента України, особливо в ювілейних промовах, є конструкція *Великий народі великої країни!*

Цікаво, що п'ятий президент України Петро Порошенко часто розпочинав свої промови не привітаннями, а декламацією віршів чи цитуванням видатних історичних осіб. Наприклад, промову з нагоди 24-их роковин відновлення незалежності України Петро Порошенко починає словами, взятими з історичного роману Ліни Костенко «Берестечко»: *Ми воїни. Не ледарі. Не лежні. І наше діло – праведне й святе! Бо хто за що, а ми – за незалежність. Отож – нам так і важко через те.*

У політичній промові широко вживають численні **терміни**, що належать не лише до суспільно-політичної лексики, а й до запозичених з інших сфер діяльності (науки, економіки тощо). Прикладами суспільно-політичної термінології можуть слугувати: *демократія, конституція, вибори, дискусія, партія, бюрократ, консерватизм, дипломати, узурпація влади, меморандум, Міністерство Оборони, рівність, свобода, дебати, громадянська війна*, та ін.:

I have the immense privilege of addressing you today as the elected leader of a nation that prizes liberty, independence, and self-government above all (Trump, 2019)

Невід'ємним аспектом життя кожної країни є її економіка, тому посадовці не оминають відповідних тем у своїх виступах. До прикладів економічної термінології відносимо: *інфляція, податки, капітал, інвестиції, валюта, робоча сила, ринкова економіка, ВВП, споживчі товари* тощо.

Inflation has been a global problem because of the pandemic that disrupted supply chains ... (Biden, 2023).

Говорячи про лінгвостилістичні аспекти політичної промови, слід звернути увагу на використання значної кількості **статистичних даних**. Така інформація привертає увагу та викликає довіру аудиторії. Позитивна статистика демонструє здобутки мовця, а негативна занижує рейтинг опонента чи спонукає слухачів до дій (Лодж, 2017):

Over the last two years, a record 10 million Americans applied to start a new small business (Biden, 2023).

Крім цього, спільним для політичних промов українських та американських високопосадовців є надання переваги лексемі *разом* та займеннику *ми*, що підреслює об'єднання з народом та згуртованість:

Ми разом докладали зусиль до цього документу (Порошенко, 2014).

The bipartisan reform of No Child Left Behind was an important start, and together, we 've increased early childhood education... (Obama, 2016).

Проте, Н. Кондратенко (Кондратенко, 2014) демонструє нову тенденцію сучасного українського політичного дискурсу, що полягає у вживанні займенників *я*, *мій* для посилення суб'єктивізації викладу. Тим не менш, домінування 1-ї особи однини більш характерне для письмової політичної комунікації.

2.3. Граматичні особливості промов американських та українських політиків

Розглянемо особливості граматичного оформлення промов. Засоби вираження модальності маркують емоційний стан мовця та його ставлення до комунікативної ситуації, слугують зв'язком між реальністю та бажаною для мовця картиною, впливають на емоційне сприйняття аудиторії.

Модальні дієслова в англійській мові «виражають можливість чи не можливість дії, ймовірність або неймовірність, обов'язковість, необхідність,

бажаність, сумнів» тощо (Ткаченко, 2013). Наприклад: *We have to reduce the influence of money in our politics* (Obama, 2016).

За результатами даного дослідження було виявлено, що найбільш уживаними у дискурсах обох порівнюваних мов є модальні значення обов'язковості та необхідності, що реалізуються за допомогою модальних лексем *треба, необхідно, потрібно, повинен, мусимо, варто* та ін.:

І ми повинні докласти всіх зусиль, щоб перетворити наші досягнення на фундамент майбутньої архітектури глобальної безпеки (Зеленський, 2023).

Категорія часу в американських політичних промовах вирізняється використанням часів групи Simple, а також Present Continuous та Present Perfect. Високопосадовці здебільшого уникають складних часових форм, щоб їхнє повідомлення було чітким та зрозумілим. Категорія часу дієслова допомагає президенту доповісти про реформи свого уряду або кроки, вжиті протягом його терміну для сприяння розбудові країни, та відповідні зміни чи результати цих заходів у майбутньому (Wang, 2010):

We've already created 800,000 manufacturing jobs even without this law. With this new law, we will create hundreds of thousands of new jobs across the country (Biden, 2023).

В українському політичному мовленні діють такі ж принципи вибору категорії часу, проте, оскільки граматичні системи порівнюваних мов є різними, українські політики послуговуються трьома часами: минулим, теперішнім і майбутнім.

Категорії модальності та способу дії часто використовуються в міжособистісній комунікації. Категорія способу дії показує, яку роль у мовленнєвій ситуації обирає мовець і яку роль він відводить адресату. Однією з тактик переконання є застосування **умовного способу дії**. За допомогою умовних речень можна спроектувати ймовірну реальність та відразу ж навести необхідну дію для досягнення результату:

When our nations are greater, the future will be brighter, our people will be happier, and our partnerships will be stronger (Trump, 2019).

Якщо мовець обирає **наказовий спосіб**, він бере на себе роль того, хто віддає накази, а адресата ставить у роль того, хто повинен їх виконувати. Тому на дипломатичному рівні не вдаються до різких висловлювань, адже це може погано вплинути на імідж політичного діяча. Наприклад, у зверненнях до союзників Володимир Зеленський уникає наказового способу, але для спонукання до дії може вдаватися до використання проєкції майбутнього: *Сьогодні, йдучи з парламенту, я хочу подякувати всім вам заздалегідь за англійські літаки* (2023).

Проте, в англійській мові є конструкція *let us/let's*, що закликає до спільних дій і не звучить грубо: *Let's finish the job this time* (Biden, 2023).

Висновки до розділу 2

Політична промова як різновид політичної комунікації вирізняється особливим набором лінгвориторичних засобів, а саме лексичних, граматичних та власне риторичних. Кожен інструмент мовлення політиків несе функцію переконливості та впливу.

Не зважаючи на різні мовні системи, українські та американські політичні промови мають спільні риси, а саме: на лексичному рівні – використання суспільно-політичної та економічної термінології, усталених мовних формул, поширених звертань, статистичних даних; на граматичному рівні – застосування модальності, умовного способу дії, переважання простих часів, уникання наказового способу. Популярними та дієвими риторичними засобами є метафора, метонімія, гіперболізація, паралельні конструкції (антитеза, анафора), риторичні запитання.

Для промов українських політиків характерний більш емоційний стиль з видимим пафосом. У свою чергу, американські політичні промови відрізняються більш прагматичним підходом.

ВИСНОВКИ

Опрацювавши теоретичні засади поняття «політична промова» та провівши аналіз лінгвориторичних засобів, що використовуються для її актуалізації, можна зробити наступні висновки.

1) У сучасному світі політична промова є одним з найважливіших засобів впливу на громадську думку. Політична промова – це гострополітичний виступ із позитивними чи негативними оцінками. Її становлення сягає часів Давнього Риму.

2) Жанри політичних промов виділяють на основі вибраного критерію. Так, за характером інтенції розрізняють ритуальні, орієнтаційні та агональні жанри. Основними видами політичних промов є привітальна промова, дипломатична промова, парламентська та звітна промови.

3) Підбір необхідних лінгвориторичних засобів залежить від комунікативної мети промови. Нам вдалося визначити основні лексичні, граматичні та риторичні особливості промов українських та американських лідерів. Стратегії використання тих чи інших засобів завжди ґрунтуються на маніпулюванні емоціями адресата.

4) Для здійснення аналізу найбільш вживаних лінгвориторичних засобів в українській та американській політичній комунікаціях ми застосували метод лінгвістичного аналізу тексту та зіставний метод. В результаті дослідження було виявлено, що найпотужнішими інструментами впливу є саме риторичні засоби, серед яких: метафора, метонімія, гіперболізація, паралельні конструкції, риторичні запитання. Також для досягнення своїх цілей політики послуговуються особливим граматичним оформленням та характерною лексикою, а саме використанням термінів, усталених мовних формул, статистичних даних.

RÉSUMÉ

The research on the topic "Linguistic and Rhetorical Features of the Speeches of Ukrainian and American Politicians" is devoted to the analysis of linguistic and rhetorical means of actualisation of modern speeches of the presidents of Ukraine and the USA. The Term Paper consists of an Introduction, two Chapters, Conclusions, List of Reference Materials and List of Illustration Materials.

Chapter 1, "**Theoretical Background of the Study of Linguistic and Rhetorical Features of Political Speeches**", reveals the concept of political speech as a type of political communication and examines its main linguistic means.

Chapter 2, "**Analysis of Linguistic and Rhetorical Features of Speeches of Ukrainian and American Politicians**", is devoted to the analysis and description of grammatical, lexical and rhetorical means of actualisation of speeches of the Presidents of Ukraine and the United States on the basis of illustrative material selected from their most popular and contemporary speeches. A comparative analysis of the linguistic and rhetorical means used in these speeches is also carried out.

Keywords: political communication, political speech, linguistic means, rhetorical means, lexical features, means of influence.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Баган, М. П. (2012). *Категорія заперечення в українській мові: функціонально-семантичні та етнолінгвістичні вияви* [монографія]. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго.
2. Билінська, О. С. (2017). Граматичні засоби мовленнєвого впливу в синкретичних жанрах політичного агітаційного дискурсу. *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка: Філологічні науки*. 44, 46-50.
3. Гапченко, О. А. (2016). Когнітивні аспекти метонімії. *Українське мовознавство*, 46, 53–65.
4. Дмитрук, О. В. (2005). Маніпулятивні стратегії в сучасній англійській комунікації (на матеріалі текстів друкованих та Інтернет-видань 2000–2005 років). (Автореферат кандидатської дисертації). Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ.
5. Карабута, О. (2002). Сучасна суспільно-політична лексика. *Південний архів: філологічні науки*, 14, 69-72.
6. Кондратенко, Н. В. (2014). Неологізація сучасного українського політичного дискурсу: загальні тенденції. *Слов'янський збірник*. 18, 225-233.
7. Крапива, Ю. В., Крікун, Д. А. (2019). Політична промова як різновид політичної комунікації. *Закарпатські філологічні студії*, 2/11, 42–45.
8. Лісовий, М.І. (2010). *Культура професійного мовлення: Навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів*. Вінниця: Нова книга.
9. Мацько, Л. І., Мацько, О. М. (2006). *Риторика*. Київ: Вища школа.
10. Нищета, В. А. (2016). *Риторичні засоби та їх роль в усному мовленні вчителів-словесників* [монографія]. Київ: КНТ.
11. Савчин, Т. (2018). Кліше в українській мові. *Наукові записки ТНПУ. Серія: Мовознавство*. 1 (29), 66-70.
12. *Словник української мови: в 11 томах*. (1977). Том 8. Відновлено з <http://sum.in.ua/s/rytorychnyj>

13. Ткаченко, К.І. Модальні дієслова як гарант комунікативно успішної політичної промови. Перекладацькі інновації: матеріали III Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції, Суми, 15-16 березня, 2013 (С. 98-100). Суми: СумДУ.
14. Требін, М. П., Клімова, Г. П. (2013) *Ораторське мистецтво: підручник*. Харків: Право.
15. Шевченко, Л. І., Дергач, Д. В., Сизонов, Д.Ю. (2014). *Медіалінгвістика: словник термінів та понять*. Київ : ВПЦ «Київський університет».
16. Charteris-Black, J. (2011). *Politicians and Rhetoric: The Persuasive Power of Metaphor*. 2nd ed. New York: Palgrave Macmillan.
17. Lodge M., Norderland M. (2017). The use of statistics and facts in contemporary political discourse. London: The Centre for Analysis of Risk and Regulation (carr).
18. Wang, J. A. (2010). Critical Discourse Analysis of Barack Obama's Speeches. *Journal of Language Teaching and Research*. 1(3), 254-261.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ ІЛЮСТРАТИВНОГО МАТЕРІАЛУ

1. Виступ Президента України під час проведення Маршу Незалежності 24 серпня 2015 року, м. Київ. Retrieved from: <http://web.archive.org/web/20170827131810/http://www.president.gov.ua/news/vistup-prezidenta-ukrayini-pid-chas-provedennya-marshu-nezal-35841>
2. Привітання Президента Володимира Зеленського з нагоди Дня Незалежності України (2022). Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/news/privitannya-prezidenta-volodimira-zelenskogo-z-nagodi-dnya-n-77265>
3. Промова Президента України під час церемонії інавгурації (2014). Retrieved from: <http://web.archive.org/web/20140701084417/http://www.president.gov.ua/news/30488.html>

4. Barack Obama, January 12, 2016: 2016 State of the Union Address. Retrieved from: <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/january-12-2016-2016-state-union-address>
5. Donald Trump, September 24, 2019: Remarks at the United Nations General Assembly. Retrieved from: <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/september-24-2019-remarks-united-nations-general-assembly>
6. Joe Biden, February 7, 2023: State of the Union Address. Retrieved from: <https://millercenter.org/the-presidency/presidential-speeches/february-7-2023-state-union-address>
7. Ukrainian President Zelenskyy addresses Congress in bid to shore up support for his country (2023). Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=FRoE6yKIMw4&t=1621s>
8. US President Joe Biden's speech in Poland, on ongoing war in Ukraine (2023). Retrieved from: https://www.youtube.com/watch?v=E_mCNlcyg6s&t=1949s
9. Zelensky addresses parliament on first wartime visit to UK (2023). Retrieved from: <https://www.youtube.com/watch?v=wVJ1oxi2c7g>